

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 762

İmam Ebû Hanîfe ve Hanefî Mezhebi

Editör:
Dr. Şule Yüksel UYSAL

Son Okuma ve Tashih:
Fatma Hatice SİS

ISBN: 978-605-7580-15-3

2. Baskı, Mayıs 2021, Ankara, 1.000 adet

© Bütün Yayın Hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir.

Bu eser Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık Ticaret İşletmesi İcra Kurulu'nun 13.12.2018 tarih ve 124 sayılı kararıyla uygun görülmüştür.

* Bu eser TDV tarafından yayına hazırlanan TİA'nın ilgili maddeleri temel alınmak ve genişletilmek suretiyle kaleme alınmıştır.

Yayıncı Sertifika No: 48058

BASKI: **TDV/i**
YAYIN MATBAACILIK TİC. İŞLETMESİ
BASİMEVİ | PRINTING HOUSE

Ostim OSB Mahallesi 1256 Caddesi
No: 11 06370 Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0312 354 91 31 (pbx)

Faks: 0312 354 91 32

e-posta: bilgi@tdv.com.tr

*H*ııam Ebû Hanııfe ve
Hanefî Mezhebi

Editör: Dr. Şule Yüksel UYSAL

ÖN SÖZ • VII

BİRİNCİ BÖLÜM

İMÂM-I ÂZAM EBÛ HANÎFE

- I) İSMİ VE KÜNYESİ • 2
- II) HAYATI VE ŞAHSİYETİ • 3
- III) EĞİTİM HAYATI • 4
- IV) SİYÂSÎ ÇEVRELERLE İLİŞKİSİ • 8
- V) KİŞİLİĞİ • 10
- VI) FIKIH İLMİNDEKİ YERİ • 12
- VII) İTİKADÎ GÖRÜŞLERİ VE KELÂM İLMİNDEKİ YERİ • 20
- VIII) ESERLERİ • 23

İKİNCİ BÖLÜM

HANEFÎ MEZHEBİ

- I) MEZHEBİN OLUŞUMU VE YAYILMASI • 28
- II) MEZHEBİN GENEL KARAKTERİSTİĞİ • 43
- III) MEZHEBİN USÛLÜ • 51
  - A. Kitap ve Sünnet • 52
  - B. İcmâ ve Sahâbî Kavli • 53
  - C. Kıyas, İstihsan ve İstishab • 54
  - D. Mezhep İçi Fikhî İstidlâl • 54
- IV) MEZHEBİN KAYNAK ESERLERİ • 55
  - A. Temel Metinler • 56
  - B. Vâkiât, Nevâzil veya Fetâvâ Eserleri • 59
  - C. Fıkıh Usûlü • 60
  - D. Tabakat • 60
  - E. Modern Çalışmalar • 61

BİBLİYOGRAFYA • 63

ÖN SÖZ

İslâm'ın iki temel kaynağı Kur'ân-ı Kerîm ve Sünnet'ten alınan referanslarla dinin tüm zaman ve mekanlarda uygulanabilirliğini sağlama imkanının ve yolunun adı fıkhıdır. Fıkıh ilminin doğuşu, kavramlarının oluşması ve metodolojisi üzerinde emeği en çok geçenlerden biri de “büyük imam” olarak nitelendirilmiş İmâm-ı Âzam Ebû Hanîfe ve onun ekolü Hanefiliktir.

Ebû Hanîfe'nin nassı ihmal etmeden akli kullanma yolu olarak tanımlayabileceğimiz bakış açısı onun ve ekolünü takip edenlerin içtihatlarının hem asırlarda varlığını sürdürebilmesine hem de pek çok farklı coğrafyaya yayılmasına sebep olmuştur. Ebû Hanîfe'nin vefatının üzerinden geçen onca asır sonra bugün bile dünyanın çok farklı bölgelerinde Hanefîliğin bir mezhep olarak var olması, gerek Ebû Hanîfe ve ashâbı gerekse sonraki asırlarda mezhebin usulüne bağlı kalarak emek vermiş diğer müçtehitlerin başarısına bağlıdır.

İşte elinizdeki bu eser, bu kadar yaygın bir zaman ve zeminde var olabilen Hanefî mezhebinin ve mezhebin kurucusu olarak değerlendirilen Ebû Hanîfe'nin tanıtılmasını amaçlamaktadır. Eser kendisini bu mezhebe mensup olarak niteleyen

bir Müslüman'a mezhebini ve bu ekolün öncü kişiliğini genel olarak tanıtabilmek amacıyla kaleme alınmıştır. Bu amaca bağlı olarak gerek Ebû Hanife'nin hayatı, gerekse mezhebin tarihi gelişimi, literatürü ve usulü ile ilgili olarak okuyucuyu birinci dereceden ilgilendirmeyeceği düşünülen ayrıntılara ve ihtilaflara girilmekten uzak durulmuştur.

Çalışmanın doğru ve öz bilgiye ulaşma adına katkı sunması ümidimiz ile birlikte muvaffakiyetin her daim Allah'ın elinde olduğuna inancımızı ifade etmek isteriz.

Şule Yüksel UYSAL

17 Ağustos 2018